

Dr hab. Jarosław Wołkonowski, prof. UwB
Filia w Wilnie Uniwersytetu w Białymstoku, Litwa

„Koszyk studenta” na Litwie a szkolnictwo polskojęzyczne w latach 2010–2017

Wstęp

Na Litwie istnieje sieć polskojęzycznych szkół państwowych, składająca się z 40 gimnazjów i szkół średnich, w których corocznie w latach 2010–2017 zdawało maturę około 1 000 uczniów. Celem artykułu jest zbadanie wyników rekrutacji maturzystów gimnazjów polskojęzycznych na studia wyższe na Litwie w rezultacie wprowadzenia „koszyka studenta” w porównaniu ze średnią krajową. Ten nowy model szkolnictwa wyższego na Litwie wprowadzony został w 2009 roku. Na podstawie danych z ogólnokrajowego systemu rekrutacji¹ w artykule zostanie przedstawiony nie tylko poziom polskojęzycznego szkolnictwa na Litwie w porównaniu do średniej krajowej, ale też omówiony poziom gimnazjów polskojęzycznych.

Reforma szkolnictwa wyższego – „koszyk studenta”

Polityczno-gospodarcza transformacja na Litwie na początku lat 90. XX wieku dotknęła różne dziedziny życia społecznego kraju. Wolnorynkowe mechanizmy wprowadzone do gospodarki krajowej, przeniesione zostały również do sfery szkolnictwa wyższego – początkowo nastąpił podział na uczelnie uniwersyteckie i kolegia, a następnie obok państwowych uczelni wyższych pojawiły się prywatne. Aby wprowadzić wolnorynkowy mechanizm konkurencyjności, w 2009 roku został zmieniony system finansowania szkolnictwa wyższego poprzez wprowadzenie „koszyka studenta”. Sens nowego modelu sprowadzał się do zasady: „pieniądze za studentem”. „Koszyk studenta” obejmował wszystkie wydatki związane ze studiami (wynagrodzenia wykładowców i

¹ Autor składa podziękowanie prof. Pranasowi Žiliukasowi, prezydentowi LAMA BPO (Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti, Asocjacja Litewskich Uczelni Wyższych ds. Scentralizowanej Rekrutacji Studentów) za udostępnienie danych na temat liczby „koszyków studenta” przyznanych dla absolwentów gimnazjów polskojęzycznych na Litwie w latach 2010–2017.

pracowników administracyjno-technicznych, badania naukowe, utrzymanie bazy materialnej itp.) w przeliczeniu na jednego studenta danego kierunku studiów w ciągu jednego roku akademickiego. Liczbę „koszyków” ustalał rząd Litwy, oscylowała ona w granicy 47% od liczby maturzystów, dlatego wprowadzono też listę rankingową dla kandydatów ubiegających się o „koszyk studenta”, który zapewniał bezpłatne studia. Oceny z matury na poziomie państwowym decydowały o tym, który z kandydatów otrzyma „koszyk studenta” (według listy rankingowej). Kandydat, który trafił na listę z „koszykiem studenta”, miał zapewnione bezpłatne studia wyższe, natomiast, kandydat, który nie otrzymał „koszyka”, mógł wstąpić na studia płatne – czesne takich studiów w zasadzie było równe „koszykowi studenta”. Model ten pozwolił również na przyznawanie budżetowych środków finansowych dla niepaństwowych szkół wyższych, ponieważ student, który otrzymał „koszyk studenta”, dokonywał wyboru uczelni, na której będzie studiował, według zasady: „pieniądze za studentem”. W taki sposób na Litwie wprowadzony został liberalny, wolnorynkowy mechanizm szkolnictwa wyższego. Ogólna liczba „koszyków” oraz ich kwota na poszczególnych kierunkach studiów pozwoliły państwu na korygowanie potoku studentów, przyznając na kierunki ważne dla rozwoju gospodarki kraju większą liczbę „koszyków”, co umożliwiło podjęcie bezpłatnych studiów przez odpowiednio większą liczbę osób na takich kierunkach².

Aby zbadać tę sytuację, przyjrzyjmy się najpierw statystyce dotyczącej „koszyków studenta” (Tab. 1).

Liczbę „koszyków studenta” oraz ich podział pomiędzy uniwersytetami i kolegiami ustalało Ministerstwo Oświaty i Nauki Republiki Litewskiej. W piątym wierszu Tab. 1 podana jest średnia krajowa liczba maturzystów w poszczególnych latach, w szóstym wierszu – średnia krajowa przyjęcia na bezpłatne studia wyższe z „koszykiem studenta” dla każdego roku, w ostatniej zaś kolumnie ostatniego wiersza – średni poziom krajowy w badanym okresie (2010–2017).

² Putinaitė Nerija, *Mokslo ir studijų pertvarkos Lietuvoje atvejis*, „Reforma Lietuvoje”, Vilnius 2014, s. 13–106 oraz Wołkonowski Jarosław, *Aspekt polityczny reformy nauki i szkolnictwa wyższego na Litwie w latach 2007–2009*, „Zachód w globalnej i regionalnej polityce międzynarodowej: teoria i praktyka”, red. Elżbieta Kuzelewska, Adam R. Bartnicki, Toruń 2009, s. 143–158.

W kolejnych dwóch tabelach (Tab. 2 i 3) podane są dane dotyczące „koszyków studenta” w zależności od kierunku studiów.

Tabela 1. Liczba „koszyków studenta” i liczba maturzystów w latach 2010–2017

„Koszyki” i matu- rzyści / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Średni pziom krajowy	
Ogólna liczba „koszyków studenta”	18 844	18 845	17 199	14 912	14 450	14 076	13 744	14 476		
Studia uniwersyteckie	9 680	9 680	8 975	7 774	7 576	7 408	7 302	7 635		
Studia w kolegiach	9 164	9 165	8 224	7 038	6 874	6 668	6 444	6 841		
Liczba maturzystów	40 710	40 544	36 755	33 130	31 807	30 659	27 453	26 459		
Poziom krajowy w danym roku	46,3%	46,5%	46,8%	45,0%	45,4%	45,9%	50,1%	54,7%		47,6%

Źródło: Ministerstwo Oświaty i Nauki RL, <http://www.tar.lt> oraz Departament Statystyki Litwy, <http://www.stat.gov.lt> [dostęp: 23.09.2017].

Tabela 2. Podział „koszyków studenta” na studiach uniwersyteckich według kierunków

Kierunki studiów / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Studia uniwersyteckie ogółem:	9 680	9 680	8 975	7 774	7 576	7 408	7 302	7 635
– nauki humanistyczne	1 132	1 137	1 103	999	999	940	893	903
– nauki społeczne	3 094	3 074	2 692	2 238	1 955	1 730	1 521	1 669
– nauki fizyczne	1 325	1 335	1 295	1 166	1 166	1 335	1 268	3 617
– nauki technologiczne	2 462	2 467	2 275	2 065	2 065	2 010	2 295	
– nauki biomedyczne	1 123	1 123	1 089	925	1 010	1 012	962	980
– nauki artystyczne	544	544	521	381	381	381	363	466

Źródło: Ministerstwo Oświaty i Nauki RL, <http://www.tar.lt> [dostęp: 23.09.2017].

Tabela 3. Podział „koszyków studenta” na studiach w kolegiach według kierunków

Kierunki studiów / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Studia w kolegiach ogółem:	9 164	9 165	8 224	7 038	6 874	6 668	6 442	6 841
– nauki humanistyczne	70	70	67	58	58	58	55	71
– nauki społeczne	3 466	3 312	2 798	2 237	1 989	1 771	1 683	1 906
– nauki fizyczne	164	200	192	157	188	200	300	3 375
– nauki technologiczne	3 661	3 690	3 308	2 954	2 987	2 987	2 838	
– nauki biomedyczne	1 491	1 655	1 635	1 473	1 493	1 493	1 414	1 297
– nauki artystyczne	312	238	224	159	159	159	152	192

Źródło: Ministerstwo Oświaty i Nauki RL, <http://www.tar.lt> [dostęp: 23.09.2017].

Dane zawarte w Tab. 2 i 3 wyraźnie świadczą o malejącej liczbie „koszyków studenta” na humanistyczne i społeczne kierunki studiów oraz o wzroście liczby „koszyków” na fizyczne i technologiczne kierunki studiów (z 40,4% ogółu w 2010 roku do 48,3% w 2017 roku) zarówno na uniwersytetach, jak i w kolegiach. Ta tendencja będzie bardziej widoczna, jeżeli uwzględnimy zmniejszającą się liczbę uczniów i maturzystów w szkołach kraju, uczniów i maturzystów w szkołach polskojęzycznych oraz studentów w kraju (Tab. 4).

W Tab. 5 u góry zostały przedstawione dane dotyczące liczby „koszyków studenta” i maturzystów w kraju oraz poziom krajowy przyznanych „koszyków” w poszczególnych latach. Jak widzimy, w ostatnich latach wzrosła liczba przyznawanych „koszyków” w zależności od liczby maturzystów w porównaniu z sytuacją, jaka była na początku badanego okresu. Poniżej zostały przedstawione dane odnoszące się do liczby „koszyków studenta” przyznawanych maturzystom ze szkół średnich i gimnazjów polskojęzycznych, liczby maturzystów w tych szkołach oraz poziomu szkół średnich i gimnazjów według kryterium przyznanego „koszyka”.

Jak widzimy na podstawie danych z Tab. 5, poziom „koszyków” przyznanych dla maturzystów polskojęzycznych szkół średnich i gimnazjów był zawsze mniejszy niż poziom krajowy w granicach 10,5 punktów procentowych (dalej p.p.) w roku 2010, do 26,6 p.p. w roku 2017 i różnica ta miała tendencję wzrostową, co stanowi zagrożenie.

Tabela 4. Liczba uczniów, maturzystów i studentów w latach 2010–2017

Wskaźnik / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba uczniów w kraju	440 504	415 873	392 922	373 874	357 530	344 721	335 202	330 869
Liczba maturzystów w kraju	40 710	40 544	36 755	33 130	31 807	30 659	27 453	26 459
Liczba studentów w kraju	201 005	186 861	174 823	159 465	148 473	140 357	133 296	125 702
Liczba uczniów w szkołach polskojęzycznych w kraju	14 170	13 393	12 895	12 265	11 884	11 563	11 418	11 329
Liczba maturzystów w szkołach polskojęzycznych w kraju	1 273	1 212	1 152	1 008	1 066	916	876	850

Źródło: Departament Statystyki Litwy, <http://www.stat.gov.lt> [dostęp: 23.09.2017].

Tabela 5. Średni poziom krajowy i średni poziom szkolnictwa polskojęzycznego na Litwie w latach 2010–2017 wg przyznanych „koszyków studenta”

Wskaźnik / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba „koszyków studenta”	18 844	18 845	17 199	14 912	14 450	14 076	13 749	14 476
Liczba maturzystów w kraju	40 710	40 544	36 755	33 130	31 807	30 659	27 453	26 459
Poziom krajowy w danym roku	46,3%	46,5%	46,8%	45,0%	45,4%	45,9%	50,1%	54,7%
Liczba „koszyków studenta” zdobytych przez maturzystów szkół polskojęzycznych na Litwie	459	432	367	295	357	257	242	239
Liczba maturzystów w szkołach polskojęzycznych na Litwie	1 273	1 212	1 152	1 008	1 066	916	876	848
Poziom szkół polskojęzycznych w danym roku według kryterium „koszyka studenta” na Litwie	35,8%	35,3%	31,7%	29,3%	33,5%	28,1%	27,6%	28,2%
Liczba stypendiów Rządu RP*	40	40	40	40	40	40	40	40
Poziom szkół polskojęzycznych w danym roku według kryterium „koszyka studenta” na Litwie i stypendium RP	39,2%	38,9%	35,3%	33,2%	37,2%	32,4%	32,2%	32,8%

* – wstępne dane o przyznanych stypendiach Rządu RP na studia w Polsce.

Źródło: Ministerstwo Oświaty i Nauki RL, <http://www.tar.lt>; Departament Statystyki Litwy, <http://www.stat.gov.lt>; LAMA BPO (obliczenia dokonane przez Krajową Komisję Rekrutacyjną na temat liczby „koszyków studenta” przyznanych dla maturzystów z polskojęzycznych szkół na Litwie) [dostęp: 23.09.2017].

Dosyć ważnym czynnikiem są wyjazdy maturzystów z polskojęzycznych szkół średnich i gimnazjów na studia do Polski ze stypendium Rządu RP, gdyż te osoby nie zgłaszają udziału o przyznanie im „koszyka studenta” na Litwie. Zostało to uwzględnione w ostatnich dwóch wierszach Tab. 5 – jak widzimy, różnica w poziomach uległa zmianie – w granicach od 7,6 p.p. w 2011 roku do 21,9 p.p. w roku 2017.

W Tab. 6 i 7 znajdują się dane dotyczące udziału i liczby „koszyków studenta” przyznanych maturzystom z gimnazjów polskojęzycznych w porównaniu ze średnią krajową – jest to ranking szkolnictwa polskojęzycznego na Litwie według „koszyka studenta”.

Tabela 6. Udział (w %) „koszyków studenta” przyznanych maturzystom gimnazjów polskojęzycznych na Litwie (lista rankingowa) w porównaniu ze średnią krajową w latach 2010–2017

Lp	Nazwa szkoły i gimnazjum / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Sredni 2010–2017
1	Gimn. im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie	58,7	50,7	45,7	58,7	54,5	43,8	43,2	55,0	51,3
2	Gimn. im. K. Parczewskiego w Niemenczynie	50,9	40,0	43,5	50,0	50,0	42,9	55,6	45,5	46,9
3	Gimn. im. H. Sienkiewicza w Landwarowie	20,0	60,0	39,1	62,5	43,5	78,9	31,8	40,0	45,2
4	Gimn. im. Jana Pawła II w Wilnie	43,2	45,4	43,3	31,8	31,4	39,8	37,2	37,4	38,9
5	Gimn. im. A. Mickiewicza w Wilnie	35,7	45,0	49,0	39,4	36,1	31,2	32,6	35,1	38,1
6	Gimn. im. Wł. Syrokomli w Wilnie	37,4	51,1	29,2	32,5	43,0	34,2	30,5	40,2	37,8
7	Szk. Śr. im. Sz. Konarskiego w Wilnie	42,4	30,8	40,7	43,2	22,4	27,9	bkm	bkm	37,2
8	Gimn. im. J. Lelewela w Wilnie	27,6	48,4	39,1	22,7	37,9	41,2	34,8	33,3	35,9
9	Gimn. w Mickunach	22,7	30,4	41,7	23,1	78,6	53,8	50,0	15,0	35,6
10	Gimn. w Grzegorzewie	21,4	41,7	28,6	40,0	62,5	0,0	bkm	bkm	35,1
11	Szk. Śr. w Ciechanowiszkach	40,0	50,0	bkm	18,2	42,9	14,3	bkm	bkm	34,0
12	Gimn. w Awiżeniach	25,0	35,7	66,7	14,3	75,0	22,2	7,7	21,4	33,8
13	Gimn. im. E. Orzeszkowej w Białej Wace	46,7	12,5	bkm	20,0	46,2	28,6	22,2	28,6	33,3
14	Gimn. im. M. Balińskiego w Jaszunach	32,3	33,3	26,9	7,7	43,5	33,3	36,8	29,4	31,4
15	Gimn. im. św. Kazimierza w Miednikach	50,0	30,0	bkm	26,7	33,3	bkm	33,3	0,0	30,9
16	Gimn. im. J. Śniadeckiego w Solecznikach	44,4	36,9	17,0	24,5	41,2	19,7	27,0	30,4	30,5
17	Gimn. w Rukojniach	47,6	28,6	20,8	50,0	50,0	13,6	16,7	20,0	30,3
18	Gimn. w Trokach	42,9	23,5	25,0	38,9	20,0	20,0	31,3	26,7	29,1
19	Gimn. im. T. Konwickiego w Bujwidzach	36,0	37,5	29,4	28,0	6,3	27,3	31,3	25,0	28,2
20	Gimn. im. S. Batorego w Ławaryszkach	39,1	50,0	17,6	30,0	13,3	6,7	bkm	33,3	28,2
21	Gimn. „Żejmiana" w Podbrodziu	55,6	24,0	34,6	11,8	33,3	12,0	23,8	5,3	26,9

22	Gimn. im. S. Moniuszki w Kowalczukach	43,3	18,9	32,4	8,7	42,9	27,3	15,4	13,0	26,6
23	Gimn. im. św. R. Kalinowskiego w Niemieju	23,5	28,6	33,3	25,0	11,8	38,5	26,7	26,7	26,2
24	Gimn. im. ks. J. Obrembskiego w Mejszagole	0,0	25,8	15,4	31,3	37,5	47,4	6,7	23,1	24,7
25	Gimn. w Pogirach	10,5	30,8	15,8	60,0	bkm	9,1	35,7	12,5	22,5
26	Szk. Śr. w Ładzynai	23,1	14,3	29,6	13,3	37,5	20,0	bkm	bkm	22,4
27	Gimn. im. św. S. Kostki w Podbrzeziu	37,9	21,9	16,7	18,8	6,7	21,1	14,3	7,7	20,1
28	Gimn. im. F. Ruszczyca w Rudaminie	22,6	30,6	19,5	19,1	18,8	26,7	8,3	13,2	20,1
29	Gimn. w Zujunach	45,5	23,5	7,1	0,0	26,7	30,0	13,3	20,0	20,0
30	Szk. Śr. w Sużanach	bkm	26,7	33,3	0,0	0,0	bkm	bkm	bkm	18,9
31	Gimn. w Rudziszkach	0,0	33,3	0,0	bkm	40,0	bkm	25,0	bkm	18,8
32	Gimn. im. J. Słowackiego w Bezdanych	50,0	17,6	25,0	28,6	0,0	14,3	11,8	5,9	17,9
33	Gimn. w Ejszyszkach	38,0	24,0	11,6	23,5	13,3	9,4	10,0	19,4	17,9
34	Gimn. im. L. Komołowskiego w Połukniu	33,3	22,2	28,6	12,5	0,0	12,5	0,0	20,0	17,6
35	Gimn. im. A. Mickiewicza w Dziewieniszkach	14,3	bkm	35,7	0,0	0,0	0,0	75,0	20,0	16,9
36	Gimn. im. U. Ledóchowskiej w Czarnym Borze	0,0	7,1	11,1	0,0	35,3	15,4	21,1	9,1	14,0
37	Gimn. im. P. K. Brzostowskiego w Turgielach	18,2	25,0	7,1	17,6	14,3	15,4	0,0	0,0	12,6
38	Gimn. im. A. Krepsztul w Butrymańcach	10,5	6,3	5,6	11,8	28,6	0,0	0,0	37,5	11,8
39	Gimn. im. św. J. Bosko w Egliszkach	16,7	0,0	0,0	7,1	13,3	0,0	18,8	0,0	9,0
40	Gimn. im. T. Narbuta w Koleśnikach	11,1	9,5	6,3	23,1	13,3	0,0	5,6	0,0	8,1
41	Udział „koszyków” – poziom krajowy	46,3	46,5	46,8	45,0	45,4	45,9	50,1	54,7	47,3
42	Udział „koszyków” – polskojęzyczne szkoły średnie i gimnazja na Litwie	35,8	35,3	31,7	29,3	33,5	28,1	27,6	28,2	31,6

Źródło: Ministerstwo Oświaty i Nauki RL, <http://www.tar.lt>; Departament Statystyki Litwy, <http://www.stat.gov.lt>; LAMA BPO (obliczenia dokonane przez Krajową komisję rekrutacyjną na temat liczby „koszyków studenta” przyznanych dla maturzystów z polskojęzycznych szkół na Litwie) [dostęp: 23.09.2017].

* Gimn. – Gimnazjum; Szk. Śr. – Szkoła Średnia; bkm – brak klas maturalnych w tym roku.

Tabela 7. Liczba „koszyków studenta” przyznanych maturzystom z poszczególnych gimnazjów i szkół polskojęzycznych na Litwie i liczba maturzystów w latach 2010–2017

Lp	Nazwa gimnazjum i szkoły / Rok	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		Ogółem	
		LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM
1	Gimn. im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie	37	63	35	69	32	70	27	46	30	55	21	48	19	44	22	40	223	435
2	Gimn. im. K. Parczewskiego w Niemenczynie	28	55	24	60	27	62	21	42	26	52	18	42	20	36	15	33	179	382
3	Gimn. im. H. Sienkiewicza w Landwarowie	6	30	15	25	9	23	10	16	10	23	15	19	7	22	4	10	76	168
4	Gimn. im. Jana Pawła II w Wilnie	60	139	49	108	55	127	35	110	37	118	37	93	29	78	34	91	336	864
5	Gimn. im. A. Mickiewicza w Wilnie	51	143	54	120	51	104	39	99	26	72	24	77	45	138	39	111	329	864
6	Gimn. im. Wł. Syrokomli w Wilnie	34	91	48	94	26	89	25	77	40	93	26	76	18	59	33	82	250	661
7	Szk. Sr. im. Sz. Konarskiego w Wilnie	25	59	20	65	22	54	19	44	13	58	12	43	6	0	3	0	120	323
8	Gimn. im. J. Lelewela w Wilnie	8	29	15	31	9	23	5	22	11	29	7	17	8	23	7	21	70	195
9	Gimn. w Miekunach	5	22	7	23	5	12	6	26	11	14	7	13	8	16	3	20	52	146
10	Gimn. w Grzegorzewie	3	14	5	12	2	7	4	10	5	8	0	6	0	0	1	0	20	57
11	Szk. Sr. w Ciechanowiszkach	4	10	6	12	0	0	2	11	3	7	1	7	0	0	0	0	16	47
12	Gimn. w Awizienach	4	16	10	28	12	18	2	14	9	12	4	18	1	13	3	14	45	133
13	Gimn. im. E. Orzeszkowej w Białej Wącej	7	15	1	8	1	0	2	10	6	13	2	7	2	9	2	7	23	69
14	Gimn. im. M. Balinskiego w Jaszunach	10	31	5	15	7	26	1	13	10	23	3	9	7	19	5	17	48	153

Tabela 7. (Kont.)

Lp	Nazwa gimnazjum i szkoły / Rok	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		Ogółem	
		LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM
15	Gimn. im. św. Kazimierza w Miednikach	3	6	3	10	4	4	4	15	3	9	1	0	3	9	0	15	21	68
16	Gimn. im. J. Śniadeckiego w Sołecznikach	28	63	24	65	9	53	13	53	21	51	12	61	10	37	14	46	131	429
17	Gimn. w Rukojniach	10	21	6	21	5	24	5	10	10	20	3	22	2	12	3	15	44	145
18	Gimn. w Trokach	9	21	4	17	6	24	7	18	3	15	3	15	5	16	4	15	41	141
19	Gimn. im. T. Konwickiego w Bujwidzach	9	25	6	16	5	17	7	25	1	16	3	11	5	16	4	16	40	142
20	Gimn. im. S. Batorego w Ławaryszkach	9	23	7	14	3	17	3	10	2	15	1	15	1	0	3	9	29	103
21	Gimn. „Żejmiana” w Podbrodziu	20	36	6	25	9	26	4	34	10	30	3	25	5	21	1	19	58	216
22	Gimn. im. S. Moniuszki w Kowalczukach	13	30	7	37	12	37	2	23	15	35	9	33	4	26	3	23	65	244
23	Gimn. im. św. R. Kalinowskiego w Niemieżu	4	17	4	14	4	12	2	8	2	17	5	13	4	15	8	30	33	126
24	Gimn. im. ks. J. Obrembskiego w Mejszagole	0	19	8	31	2	13	5	16	9	24	9	19	1	15	3	13	37	150
25	Gimn. w Pograch	2	19	4	13	3	19	6	10	0	0	1	11	5	14	2	16	23	102
26	Szk. Sr. w Łazydnai	9	39	3	21	8	27	2	15	3	8	3	15	0	0	0	0	28	125
27	Gimn. im. św. S. Kostki w Podbrzeziu	11	29	7	32	3	18	6	32	1	15	4	19	3	21	1	13	36	179
28	Gimn. im. F. Ruszczyca w Rudaminie	7	31	15	49	8	41	9	47	6	32	8	30	3	36	5	38	61	304

Tabela 7. (Kont.)

Lp	Nazwa gimnazjum i szkoły / Rok	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		Ogółem	
		LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM	LK	LM
	Liczba koszyków i liczba maturzystów																		
29	Gimn. w Zujunach	5	11	4	17	1	14	0	13	4	15	3	10	2	15	3	15	22	110
30	Szk. Śr. w Sużanach	0	0	4	15	3	9	0	5	0	8	0	0	0	0	0	0	7	37
31	Gimn. w Rudziškach	0	10	1	3	0	5	0	0	4	10	0	0	1	4	0	0	6	32
32	Gimn. im. J. Słowackiego w Bezdaniech	5	10	3	17	2	8	4	14	0	9	2	14	2	17	1	17	19	106
33	Gimn. w Ejsyškach	19	50	12	50	8	69	8	34	8	60	5	53	5	50	7	36	72	402
34	Gimn. im. L. Komotowskiego w Potukniu	3	9	2	9	4	14	1	8	0	8	1	8	0	7	1	5	12	68
35	Gimn. im. A. Mickiewicza w Dziewieniskach	2	14	0	0	5	14	0	12	0	10	0	6	3	4	1	5	11	65
36	Gimn. im. U. Ledóchowskiej w Czarnym Borze	0	17	1	14	2	18	0	5	6	17	2	13	4	19	1	11	16	114
37	Gimn. im. P. K. Brzostowskiego w Turgielach	2	11	4	16	1	14	3	17	2	14	2	13	0	15	0	11	14	111
38	Gimn. im. A. Krepstul w Butrymancach	2	19	1	16	1	18	2	17	6	21	0	12	0	16	3	8	15	127
39	Gimn. im. św. J. Bosko w Egliszkach	3	18	0	11	0	11	1	14	2	15	0	8	3	16	0	7	9	100
40	Gimn. im. T. Narbuta w Kolesnikach	2	18	2	21	1	16	3	13	2	15	0	15	1	18	0	19	11	135
41	Ogółem w tym roku	459	1283	432	1224	367	11157	295	1008	357	1066	257	916	242	876	239	848	2648	8378

LK – liczba przyznaczonych koszyków; LM – liczba maturzystów; 0 w kolumnie LM – brak klas maturalnych.

Źródło: LAMA BPO (obliczenia dokonane przez Krajową Komisję Rekrutacyjną na temat liczby „koszyków studenta” przyznanych dla maturzystów z polskojęzycznych szkół na Litwie) [dostęp: 23.09.2017].

Z analizy danych zamieszczonych w Tab. 6 wynika, że tylko Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego według kryterium średniego udziału „koszyka studenta” w badanym okresie 2010–2017 osiągnęło poziom **51,3%**, czyli wyższy niż średnia krajowa, która wynosiła 47,3%, w niektórych zaś latach poszczególne gimnazja przekraczały średni poziom krajowy: **w 2010 roku – 6 gimnazjów** (im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, im. K. Parczewskiego w Niemenczynie, im. E. Orzeszkowej w Białej Wace, im. św. Kazimierza w Miednikach, w Rukojniach, im. J. Słowackiego w Bezdanych); **w 2011 roku – 6 gimnazjów** (im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, im. H. Sienkiewicza w Landwarowie, im. W. Syrokomli w Wilnie, im. J. Lelewela w Wilnie, Szkoła Średnia w Ciechanowiskach, im. S. Batoro w Ławaryszkach); **w 2012 roku – 2 gimnazja** (im. A. Mickiewicza w Wilnie, w Awieżeniach); **w 2013 roku – 5 gimnazjów** (im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, im. K. Parczewskiego w Niemenczynie, im. H. Sienkiewicza w Landwarowie, w Rukojniach, w Pogirach); **w 2014 roku – 7 gimnazjów** (im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie, im. K. Parczewskiego w Niemenczynie, w Mickunach, w Grzegorzewie, w Awieżeniach, im. E. Orzeszkowej w Białej Wace, w Rukojniach); **w 2015 roku – 2 gimnazja** (im. H. Sienkiewicza w Landwarowie, w Mickunach), **w 2016 roku – 2 gimnazja** (im. K. Parczewskiego w Niemenczynie, im. A. Mickiewicza w Dziewieniskach); **w 2017 roku – 1 gimnazjum** (im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie). Z analizy powyższych danych wynika, że występują duże wahania dotyczące liczby przyznanych „koszyków studenta” w poszczególnych latach i wybranych gimnazjach. Zwłaszcza jest to widoczne w przypadku gimnazjów, w których maturzystów było kilku lub kilkunastu.

W Tab. 7 zamieszczone są dane dotyczące liczby przyznanych „koszyków studenta” i liczby maturzystów gimnazjów i szkół polskojęzycznych w badanym okresie. Świadczą one o tym, że w latach 2010–2017 gimnazja i szkoły średnie z polskim językiem nauczania ukończyło 8 378 maturzystów, z których 2 648 otrzymało „koszyk studenta”, co stanowiło 31,6% ogółu maturzystów szkół polskojęzycznych. Biorąc pod uwagę średnią krajową (47,3%), liczba „koszyków studenta” musiałaby wynosić 3 963 „koszyki” – zatem maturzyści szkół polskojęzycznych otrzymali o 1 315 „koszyków” mniej.

W Tab. 8 zostały przedstawione dane o kierunkach studiów wybranych maturzystów gimnazjów i szkół polskojęzycznych, którzy uzyskali „koszyk studenta” w latach 2010–2017.

Tabela 8. Struktura „koszyków studenta” wg kierunków naukowych studiów charakterystyczna dla kraju ogółem i polskojęzycznych gimnazjów i szkół średnich w latach 2010–2017

Kierunki studiów 2010–2017	Kraj ogółem	Struktura	Gimn. polskojęzyczne	Struktura
Studia w ogółem:	126 451	100,0%	2 648	100,0%
– nauki humanistyczne i artystyczne	13 789	10,9%	301	11,4%
– nauki społeczne	37 135	29,4%	949	35,8%
– nauki technologiczne i fizyczne	55 347	43,8%	1 047	39,5%
– nauki biomedyczne	20 175	16,0%	351	13,3%

Źródło: LAMA BPO (obliczenia dokonane przez Krajową Komisję Rekrutacyjną odnośnie do liczby „koszyków studenta” przyznanych maturzystom szkół polskojęzycznych na Litwie) [dostęp: 23.09.2017].

Z analizy danych zamieszczonych w Tab. 8 wynika, że struktura „koszyków studenta” przyznawanych maturzystom gimnazjów polskojęzycznych różni się od struktury krajowej – największe różnice dotyczą wyboru studiów: kierunkom z zakresu nauk społecznych przyznano „koszyków studenta” więcej o 6,4 p.p., natomiast studiom technologicznym i fizycznym – o 4,3 p.p. mniej, podobnie jest w przypadku nauk biomedycznych – o 2,7 p.p. mniej. Różnice te świadczą o ukierunkowaniu społeczno-humanistycznym maturzystów szkół polskich i niższym poziomie nauczania przedmiotów technologiczno-biomedycznych lub słabszym zainteresowaniu nimi.

Wnioski

1. W latach 2010–2017 polskojęzyczne gimnazja i szkoły średnie na Litwie ukończyło 8 378 maturzystów, z nich 2 648 otrzymało „koszyki studenta”, co zapewniło im bezpłatne studia wyższe. Stanowiło to 31,6% ogółu maturzystów przy średniej krajowej 47,3% w badanym okresie. Różnica poziomów wynosi 15,7 p.p., – oznacza to, że maturzystom szkół polskich przyznano o 1 315 „koszyków studenta” mniej.

2. Udział maturzystów z „koszykiem studenta” z gimnazjów polskich na Litwie ma tendencję malejącą: z 35,8% (średnia krajowa 46,3%) w roku 2010 do 27,6% w 2016 roku (średnia krajowa 50,1%). Świadczy to o pogarszającym się stanie polskojęzycznego szkolnictwa na Litwie – pogłębia się różnica między średnią krajową a poziomem

polskojęzycznego szkolnictwa pod względem kryterium liczby „koszyków studenta”. Należy odnotować ich nieduży wzrost w roku 2017 spowodowany większą liczbą „koszyków” w kraju przy spadającej liczbie maturzystów – 28,2% (średnia krajowa 54,7%) i różnicy 26,5 p.p. w porównaniu ze średnią krajową.

3. Spośród 40 zbadanych polskojęzycznych gimnazjów i szkół średnich jedynie Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie ma lepsze wyniki (51,3%) w latach 2010–2017 niż średnia krajowa w tym okresie (47,3%). Wyniki dwóch gimnazjów (im. K. Parczewskiego w Niemenicznie oraz im. H. Sienkiewicza w Landwarowie) są niższe od średniej krajowej w granicach 0,4 p.p. i 2,1 p.p. – ta różnica jest bardzo nieduża. W niektórych latach poszczególne (16) gimnazja osiągały poziom średniej krajowej.

4. W przypadku 4 gimnazjów polskojęzycznych według listy rankingowej (L.p. 4–7), zamieszczonej w Tab. 6–7 różnica sięga od 8,4 p.p. do 10 p.p. – to znacząca różnica, jednak w poszczególnych latach gimnazja te przekroczyły poziom średni kraju według liczby przyznanych „koszyków studenta”.

5. Malejący udział „koszyka studenta” wśród maturzystów gimnazjów polskich przypada na okres wprowadzenia ujednoliconego egzaminu państwowego z języka litewskiego w 2013 roku.

6. Należy odnotować spadek liczby uczniów we wszystkich szkołach na Litwie, w tym też polskojęzycznych, oraz liczby studentów o 37,5% – z 201 000 w roku 2010 do 126 000 w roku 2017. Jest to skutek błędnej polityki prorodzinnej prowadzonej przez władze Litwy – Sejm i Rząd Republiki Litewskiej. Konieczne są badania dotyczące liczby zamkniętych szkół i zwolnionych nauczycieli z powodu takiej polityki prorodzinnej.

7. Struktura „koszyków studenta” przyznawanych maturzystom gimnazjów polskich i ogólnokrajowa różnią się pod względem zwiększonego udziału humanistyczno-społecznych kierunków studiów oraz zmniejszonego udziału technologiczno-fizycznych i biomedycznych kierunków studiów.

8. Przy zmniejszającej się liczbie „koszyków studenta” przyznawanych maturzystom szkół polskojęzycznych niełatwo będzie mniejszości polskiej na Litwie osiągnąć średni krajowy poziom wykształcenia wyższego.

Bibliografia

- 1) Putnaitė Nerija, *Mokslo ir studijų pertvarkos Lietuvoje atvejis*, „Reforma Lietuvoje“, Vilnius 2014.
- 2) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki nr V-302 z dn. 05.03.2010 r. – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2010 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2010 metais priimami studentai, skaičiaus), „Valstybės žinios“, 16.03.2010, nr 30-1401, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.76C81177B255> [dostęp: 23.09.2017].
- 3) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 31.03.2011 r. nr V-541 – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2011 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2011 metais priimami studentai, skaičiaus), „Valstybės žinios“, 09.04.2011, nr 42-2017, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4B238EC19656> [dostęp: 23.09.2017].
- 4) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 23.02.2012 r. nr V-324 – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2012 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2012 metais priimami studentai, skaičiaus), „Valstybės žinios“, 28.02.2012, nr 25-1186, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.407DA462C5B7> [dostęp: 23.09.2017].
- 5) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 12.02.2013 r. nr V-107 – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2013 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2013 metais priimami studentai, skaičiaus), „Valstybės žinios“, 14.02.2013, nr 17-839, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CC1E82C1D0C7> [dostęp: 23.09.2017].
- 6) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 13.02.2014 r. – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2014 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2014 metais priimami studentai, skaičiaus), Teisės aktų registras, 14.02.2014, nr 2014-01573, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/de2d1ca0954411e3bdd0a9c9ad8ce1bf> [dostęp: 23.09.2017].
- 7) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 20.02.2015 r. – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2015 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2015 metais priimami studentai, skaičiaus), Teisės aktų registras, 20.02.2015, nr 2554, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5a9224f0b8eb11e4b429deed97e8d594> [dostęp: 23.09.2017].
- 8) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 04.06.2016 r. – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2016 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2016 metais priimami studentai, skaičiaus), Teisės aktų registras, 04.04.2016, nr 7354, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/86bcaae0fa4f11e5a52397090a2fa158> [dostęp: 23.09.2017].

- 9) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dnia 09.05.2017 r. – *O preliminarnej liczbie finansowanych miejsc przez państwo na studiach pierwszego stopnia i jednolitych w 2017 r.* (Dėl preliminaraus valstybės finansuojamų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2017 metais priimami studentai, skaičiaus), Teisės aktų registras, 22.06.2017, nr 10518, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/86bcaae0fa4f11e5a52397090a2fa158> [dostęp: 23.09.2017].
- 10) Rozporządzenie Ministra Oświaty i Nauki z dn. 29.11.2013 r. nr V-1166 – *O zatwierdzeniu normatywnych cen studiów na wyższych uczelniach dla studentów przyjętych w 2014 r.* (Dėl studentų, priimamų 2014 metais į aukštąsias mokyklas, norminių studijų kainų patvirtinimo), „Valstybės žinios“, 05.12.2013, nr 124-6347, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3B40B6F2D117> [dostęp: 23.09.2017].
- 11) Wołkonowski Jarosław, *Aspekt polityczny reformy nauki i szkolnictwa wyższego na Litwie w latach 2007–2009*, „Zachód w globalnej i regionalnej polityce międzynarodowej: teoria i praktyka”, red. Elżbieta Kuźelewska, Adam R. Bartnicki, Toruń 2009.
- 12) XVI ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, http://www.archiwumkw.lt/2010/11/KW_2010_11_25.pdf [dostęp: 23.09.2017].
- 13) XVII ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, <http://kurierwilenski.lt/2011/11/23/podsumowanie-xvii-edycji-konkursu-%e2%80%9enajlepsza-szkola-%e2%80%94-najlepszy-nauczyciel%e2%80%9d/> [dostęp: 23.09.2017].
- 14) XVIII ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, <http://kurierwilenski.lt/2012/11/28/najlepsza-szkola-najlepszy-nauczyciel/> [dostęp: 23.09.2017].
- 15) XIX ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, http://www.archiwumkw.lt/2013/11/KW_2013_11_27.pdf [dostęp: 23.09.2017].
- 16) XX ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, <http://kurierwilenski.lt/2014/10/21/xx-edycja-konkursu-najlepsza-szkola-najlepszy-nauczyciel/> [dostęp: 23.09.2017].
- 17) XXI ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, <http://kurierwilenski.lt/2015/10/22/xxi-ranking-najlepsza-szkola-najlepszy-nauczyciel/> [dostęp: 23.09.2017].
- 18) XXII ranking „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel”, http://www.archiwumkw.lt/2016/11/KW_2016_11_08.pdf [dostęp: 23.09.2017].

“Student’s basket” in Lithuania and Polish-language education in 2010–2017

Summary

In 2009 in Lithuania a liberal model for financing higher education based on a “student’s basket” was introduced, guided by the principle “money follows the student.” According to this model, the Lithuanian state, by granting the “student’s basket” to a candidate for studies on the basis of the graduation exams’ results, provided free studies to nearly half of secondary school graduates. In 2010–2017, 8 378 secondary school graduates finished Polish-language secondary schools in Lithuania. 2 648 of them received “student’s basket”, which ensured them free higher education. This number constituted 31.6% of all secondary school graduates, with the national average of 47.3% in the period under consideration. The difference of levels was 15.7 p.p., which resulted

in a shortage of 1 315 “student’s basket”. The share of secondary school graduates from Polish gymnasiums in Lithuania tends to decrease: from 35.8% (national average 46.3%) in 2010 to 27.6% (national average 50.1%) in 2016. This trend aggravates the state of Polish language education in Lithuania – the difference between the national average and the level of Polish language education, according to the number of “student’s basket”, increases. Out of the 40 Polish-language secondary schools and gymnasiums examined, only one, namely J. I. Kraszewski Gymnasium has better result (51.3%) in 2010–2017 than the national average in this period (47.3%). Another two gymnasiums (K. Parczewski Gymnasium in Niemenczyn and H. Sienkiewicz Gymnasium in Landwarów) have lower results than the national average by 0.4 p.p. and 2.1 p.p., which is a slight difference. In the years 2010–2017, 14 gymnasiums attained the level of the national average in separate years, but their average level for the whole analyzed period was lower than the national average for the years 2010–2017.

Keywords: education, polish schools in Lithuania, “student’s basket”, statistics

„Studento krepšelis“ Lietuvoje ir švietimas lenkų dėstomąja kalba 2010–2017 metais

Santrauka

2009 m. Lietuvoje, laikantis požiūrio „pinigai seka studentą“, buvo įvestas liberalusis aukštojo mokslo finansavimo modelis, besiremiantis „studento krepšelio“ principu. Pagal šį modelį Lietuvos valstybė suteikdama kandidatui „studento krepšelį“ pagal brandos egzaminų reitingą suteikė galimybes nemokamai studijuoti beveik pusei gimnazijų absolventų. 2010–2017 m. gimnazijas ir vidurines mokyklas su lenkų dėstomąja kalba Lietuvoje baigė 8 378 absolventai, iš jų 2 648 buvo skirtas „studentų krepšelis“. Tai sudarė 31,6% visų gimnazijų su lenkų dėstomąja kalba absolventų, tais pačiais metais šalies vidurkis siekė 47,3%. Skirtumas lygus 15,7 procentinių punktų atitiko 1 315 „studentų krepšelių“ trūkumą. Lenkų absolventų gaunančių „studento krepšelį“ dalis sumažėjo: nuo 35,8% (šalies vidurkis 46,3%) 2010 m. iki 27,6% 2016 m. (šalies vidurkis 50,1%). Ši tendencija neigiamai veikia lenkų švietimo Lietuvoje būklę – pagal „studento krepšelio“ kriterijų skirtumas tarp šalies ir lenkų švietimo vidurkių didėja. Iš 40 išnagrinėtų gimnazijų ir vidurinių mokyklų su lenkų dėstomąja kalba tik vienos – J. I. Kraševskio gimnazijos Vilniuje – vidurkis 2010–2017 m. buvo didesnis (51,3%) už šalies vidurkį tuo pačiu laikotarpiu (47,3%). Dar dviejų gimnazijų – K. Parčevskio gimnazijos Nemenčinėje ir H. Senkevičiaus gimnazijos Lentvarėje – lygis pagal „studento krepšelio“ kriterijų nežymiai skyrėsi nuo šalies vidurkio – 0,4 procentiniais punktais ir 2,1 procentiniais punktais – šis skirtumas yra labai mažas. 2010–2017 m. 14 gimnazijų su lenkų dėstomąja kalba pasiekė šalies vidurkį, tačiau jų vidurkis 2010–2017 m. buvo mažesnis už šalies vidurkį tais pačiais metais.

Raktažodžiai: švietimas, lenkų mokyklos Lietuvoje, „studento krepšelis“, statistikos

„Koszyk studenta” na Litwie a szkolnictwo polskojęzyczne w latach 2010–2017

Streszczenie

Na Litwie w 2009 roku wprowadzono liberalny model finansowania szkolnictwa wyższego na podstawie „koszyka studenta”, kierując się zasadą „pieniądze za studentem”. Zgodnie z tym modelem państwo litewskie przyznając „koszyk studenta” kandydatowi na studia na podstawie ocen maturalnych, zagwarantowało bezpłatne studia praktycznie połowie maturzystom. W latach 2010–2017 polskojęzyczne gimnazja i szkoły średnie na Litwie ukończyło 8 378 uczniów, 2 648 z nich otrzymało „koszyki studenta”, co zapewniło im bezpłatne studia wyższe. Liczba ta stanowiła 31,6% ogółu maturzystów przy średniej krajowej 47,3% w badanym okresie. Różnica poziomów wynosząca 15,7 p.p. stanowi niedobór 1 315 „koszyków studenta”. Udział maturzystów gimnazjów polskich na Litwie ma tendencję malejącą: z 35,8% (średnia krajowa 46,3%) w roku 2010 do 27,6% w 2016 roku (średnia krajowa 50,1%). Świadczy to o pogarszającym się stanie polskojęzycznego szkolnictwa na Litwie – pogłębia się różnica między średnią krajową a poziomem szkolnictwa polskojęzycznego według kryterium liczby „koszyków studenta”. Spośród 40 zbadanych polskojęzycznych gimnazjów i szkół średnich jedynie Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie ma lepsze wyniki (51,3%) w latach 2010–2017 niż średnia krajowa w tym okresie (47,3%). Rezultaty dwóch gimnazjów (im. K. Parczewskiego w Niemenczynie oraz im. H. Sienkiewicza w Landwarowie) są niższe od średniej krajowej w granicach 0,4 p.p. i 2,1 p.p. – co stanowi nieznaczną różnicę. W okresie 2010–2017 jeszcze 14 gimnazjów osiągało w poszczególnych latach poziom średniej krajowej, jednak ogółem w badanym okresie ich średni poziom był niższy od średniej krajowej.

Słowa kluczowe: szkolnictwo, szkoły polskie na Litwie, „koszyk studenta”, statystyki